

O SLUŠANJU „DEVOJKE S KOSOM BOJE LANA“¹

Njegova devojka ima kosu boje lana
Moja žena sedu
Moja žena se budi u zoru
Njegova devojka može i da prespava dan

Ruke njegove devojke mirišu na parfeme
Ružičaste su i meke joj usne
Usne moje žene su izgorele od sunce
a ruke joj kao mastilo crne

Da je usreći on muziku stvara
Noć kada dođe ja sam umoran i slomljen
On može note da piše da joj natera srce da udara jače
Kada noć dođe ja samo želim da odmorim noge

Možda da ne berem pamuk toliko brzo
Možda bih i ja pevao lepo
Pevao svojoj ženi sede kose
Šaputao joj nežno, dušo, jedina moja.

¹ *La fille aux cheveux de lin* (fr.), muzička kompozicija za klavir francuskog kompozitora Kloda Debisija. Kompozicija je nazvana po pesmi francuskog pesnika Lekonta de Lila (1818–1894). (Prim. prev.)

NJUJORČANI

Ispred zgrade banke
posle šest sati okupljanje
ljudi s torbama sledi

Kad je hladno
pokriju se novinama
kad je ledeno kartonskim kutijama

Neko je rekao da su oni bogati ekscentrici
Neko je naravno lud

Jedan čovek i njegov drugar su se doselili
u ulaz za kamione obližnje zgrade
u rano veče on posećuje
svoje komšije čekajući
svog prijatelja da se vrati
iz daljina meni nepoznatih
kao da spontano sagorevaju
ovi noćni ljudi
nestanu s prvom svetlošću dana
da bi se vratili s prvim noćnim sjajem
kao da nikad nisu ni odlazili

Rekli su mi da postoje ljudi
koji žive pod zemljom
u prostoru između podzemne
i cevi koji idu ispod
koriste paru
da zagreju svoj podzemni ćošak
i skuvaju hranu
iako nema struje
što ih čini krticama

Dvadeseti vek je video
dva velika rata i dva manja
automobil i supersonični avion
telefone i satelite na nebu
čoveka na Mesecu i letelice na Jupiteru
A čudno je videti te ljude
Njujorka kako žive

u ulazima javnih zgrada
kao da je ovo zemlja u razvoju
mada naravno da jeste

Pogledajte tu staricu
koja sedi na uglu 57. ulice i 8. avenije
i prodaje olovke
ne znam gde provodi noći
preko dana sedi zimi i leti
po snegu i kiši pevušeći
neku belačku crkvenu pesmu
mora da je teška preko sto deset kila
meso na njenim nogama je razvučeno
kao malecka čarapa
na velikom stopalu
rupa i poderotina
ima svud po njenim nogama
svašta curi iz njih
suši se i ponovo curi
ipak nikad ne smrdi
nikad ne pita da l' biste kupili
olovku niti vas osuđujuće gleda
zato što ste zdravi
zapravo je lako prolaziti pored nje
a ne kao pored čoveka ispred
Tifanija ona samo drži olovke
blizu kolena
vi ih kupite ili ne
u zavisnosti od vaše potrebe za pisanjem

On je pak slep i hoda sa svojim
nemačkim ovčarem
njegov natpis glasi PREPUŠTEN
BOŽJOJ MILOSTI zatim sledi dugo
objašnjenje njegovog stanja
Kupci *Tifanija* lako
mogu da vide to njegovo stanje
on je crnac

Gore u 125. ulici je stara crnkinja
ona je napolju samo kad je
lepo vreme i lepo je obučena
kuća joj je verovatno besprekorna

kako već južnjačke dame drže svoje kuće
i perika joj uvek stoji kako treba
Imaš nešto za mene, rekla mi je
Šta želiš, pitala sam je
Kako se zoveš? Znam ti porodicu
Ne, ne znaš, rekla sam uz smeh Ne znaš
ništa o meni
Ti s' ona talijanska pesnikinja, jelda? Znam ti glas. Videla
sam te na televiziji
Zagledala sam joj se u oči
Nisi me videla jer bi znala da sam crnkinja
Daj da ti opipam kosu ako si crnkinja spusti glavu
Spustila sam je
Imaš nešto za mene, nasmejala se
Opipala si mi kosu to donosi sreću
Sreća je novac, dete rekla je
Sreća je novac

PESMA

Dadliju Rendalu²

Upoznala sam tog čoveka
Izdavač je bio
Kad je bio mlad

A sada je pesnik

Nežan je i veoma
Strpljiv
Sa svojom
Crnom ženom
Koja bi da vodi revoluciju

I koja ga vuče
na sve sastanke

² Dadli Rendal (1914–2000), afroamerički pesnik iz Detroita u Mičigenu. Godine 1965. osnovao je izdavačku kuću (*Broadside Press*) koja je objavljivala poeziju vodećih afroameričkih pesnika tog doba. (*Prim. prev.*)

Ali nikad ne stigne
da mu kaže

Volim te

PESMA ALABAME

kad bi drveće moglo da priča
pitam se šta li bi mi reklo
srela sam starca
na putu u kasno popodne
šešir je navukao nisko da
zakloni oči
jakna mu je visila
s ramena
reče mi „curo! ruke su mi
videle više nego
sve one knjige što ih čuvaju tamo
u Tuskagiju“
nasmejao mi se
mahnuo rukom
i otišao dalje prašnjavim putem
srela sam staricu
s kukuruznom lulom
ljuljala se u stolici
u prolećno veče
„sestro“ pozvala me
„da ti kažem nešto – ove moje noge
su videle više nego što će tvoje
oči ikad pročitati“
nasmešila sam joj se i nastavila
da hodam
ali sam se predomislila i vratila
na njenu terasu
„reci mi curo –
učiš na institutu?
bolje dođi ovamo i prouči
ove čukljeve na mojim nogama“
pogledala sam je
nasmejala mi se
kad bi drveće moglo da priča
pitam se šta li bi mi reklo

ŽENE SE OKUPLJAJU

(za Džoa Striklenda)³

žene se okupljaju
jer nije neobično
tražiti utehu u časovima jada
treba čoveka sahraniti

nije neobično ni
što stari sahranjuju mlade
mada je strašno

nije čudno ni
što najmanje mudri i najgori
nose barjak humanosti
mada je to prava duhovna kastracija

više nas ne muči ni to
što oni koji vode ratove
sebe nazivaju diplomatama

više se ne čudimo
što se nevernici najglasnije mole
svake nedelje u svakoj crkvi
a nekad i u sobama okrenutim ka istoku⁴
mada je to greh i sramota

pa kako procenjujemo čoveka

većina nas voli zbog sopstvene potrebe da voli
ne zato što smatramo da neko zaslužuje našu ljubav

većina nas oprašta jer i sami činimo greške
ne zato što smo plemeniti

većina nas teši jer nam je i samima potrebna uteha
naši drevni rituali zahtevaju da dajemo
ako želimo da nam se dà

³ Džo Strikland je bio afroamerički novinar dva puta nominovan za Pulicerovu nagradu. Ovu pesmu je Niki Đovani napisala 1972. za njegovu sahranu na molbu njegove udovice. (*Prim. prev.*)

⁴ Misli se na molitveni doručak koji je održavao Ričard Nikson dok je bio predsednik u tzv. istočnoj sobi Bele kuće. (*Prim. prev.*)

pa kako procenjujemo čoveka

naučili smo da se osmehujemo kada dočekujemo
plaćemo kada se rastajemo
i da utišamo glasove u časovima jada

žene se okupljaju
nose pokrov i ulje
njihove vredne ruke se potčinjavaju zakonima koji
nalažu vrbama da se savijaju ali da se ne lome
čak ni onda kada duva vetar smrti

procenjujemo čoveka na osnovu njegovih snova
a ne samo njegovih dela
procenjujemo čoveka na osnovu njegovih namera
a ne samo njegovih mana
procenjujemo čoveka jer nije neobično
znati ga preko onih koji ga vole

žene okupljaju strance
jer su volele čoveka

nije neobično prebirati
po pepelu
i naći nesagorelu sliku

Izvornik: *The Collected Poetry of Nikki Giovanni*, Harper Perennial, New York, 2007.

(Prevela s engleskog **Danijela Jovanović**)